

SYLABUS

Nazwa modułu (przedmiotu)		PSYCHOLOGIA LEKARSKA I KOMUNIKACJA W OPIECE ZDROWOTNEJ		Jednostka	Filia SUM Bielsko-Biała	
Kierunek studiów		lekarski				
Profil kształcenia		ogólnoakademicki				
Poziom studiów		jednolite studia magisterskie				
Forma studiów		stacjonarne / niestacjonarne				
Rok studiów		II				
Przynależność do grupy przedmiotów wg standardów:			nauki behawioralne i społeczne			
Forma zakończenia przedmiotu		Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS: 3		
Formy zajęć i inne	Liczba godzin zajęć			Sposoby weryfikacji efektów uczenia się w ramach form zajęć	Sposób ustalania oceny z przedmiotu	
	Całkowita	Pracy studenta	Zajęcia kontaktowe			Waga w %
Wykłady	25	5	20	Zaliczenie testowe (e-learning), ocena przygotowania się do zajęć, zaliczenie pisemne	55%	
Seminaria	55	25	30	Ocena przygotowania się do zajęć, obserwacja ciągła, zaliczenie pisemne, zaliczenie umiejętności praktycznych	40%	
Ćwiczenia praktyczne	0	0	0	-	-	
Samokształcenie	10	10	-	Ocena przygotowania materiałów i prezentacji, ocena aktywności podczas zajęć	5%	
Razem:		90	40	50	Razem:	100 %
Kategoria efektów	Lp.	Efekty uczenia się dla modułu (przedmiotu)		Symbol efektu	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Uwagi
ABSOLWENT						
Wiedza	1.	Zna i rozumie psychofizyczny rozwój człowieka od narodzin do śmierci, z uwzględnieniem specyfiki rozwoju fizycznego, emocjonalnego, poznawczego i społecznego;		D.W1	Metody formujące: -obserwacja ciągła, -ocena aktywności studenta podczas zajęć, w tym w czasie wykładów konwersatoryjnych, -studium przypadków -aktywny udział w zajęciach symulacyjnych Metody podsumowujące: - zaliczenie pisemne w formie krótkich ustrukturyzowanych pytań i testu wielokrotnego wyboru	
	2.	Zna i rozumie pojęcie stresu, w tym eustresu i dystresu, oraz wpływ stresu na etiopatogenezę i przebieg chorób somatycznych i zaburzeń psychicznych oraz mechanizmy radzenia sobie ze stresem;		D.W4		
	3.	Zna i rozumie pojęcie empatii oraz zwroty i zachowania służące jej wyrażaniu;		D.W6		
	4.	Zna i rozumie specyfikę i rolę komunikacji werbalnej (świadome konstruowanie komunikatów) i niewerbalnej (np. mimika, gesty, zarządzanie ciszą i przestrzenią);		D.W7		
	5.	Zna i rozumie rolę rodziny pacjenta w procesie chorowania (rozpoznanie choroby, adaptacja do choroby, wyleczenie) oraz sposoby radzenia sobie w sytuacjach trudnych (postęp choroby, proces umierania, żałoba);		D.W11		

	6.	Zna i rozumie problemowe używanie substancji psychoaktywnych i uzależnienia od nich oraz uzależnienia behawioralne, metody przeprowadzania krótkich interwencji wobec osób używających problemowo substancji psychoaktywnych, mechanizmy powstawania uzależnień oraz cele i sposoby leczenia osób uzależnionych oraz skuteczne strategie profilaktyczne, zaburzenia psychosomatyczne występujące u osób będących w bliskiej relacji z osobą uzależnioną oraz sposoby postępowania terapeutycznego;	D.W12		
	7.	Zna i rozumie formy przemocy, w tym przemocy w rodzinie, społeczne uwarunkowania różnych form przemocy oraz rolę lekarza w jej rozpoznawaniu, a także zasady postępowania w przypadku podejrzenia przemocy, z uwzględnieniem procedury „Niebieskiej Karty”;	D.W13		
	8.	Zna i rozumie filozofię opieki paliatywnej i jej znaczenie w kontekście opieki nad pacjentem na wszystkich etapach poważnej choroby i godnej śmierci;	D.W17		
	9.	Zna i rozumie podstawy medycyny opartej na dowodach;	D.W19		
	10.	Zna i rozumie zagadnienia dziecka maltretowanego i dziecka wykorzystywanego seksualnie oraz zasady interwencji w przypadku takich pacjentów;	E.W4		
	11.	Zna i rozumie zagadnienia upośledzenia umysłowego, zaburzeń zachowania, psychoz, uzależnień, zaburzeń ze spektrum autyzmu, zaburzeń odżywiania i wydalania u dzieci;	E.W5		
	12.	Zna i rozumie specyfikę zaburzeń psychicznych i ich leczenia u dzieci, w tym nastoletnich, oraz osób starszych;	E.W20		
	13.	Zna i rozumie objawy zaburzeń psychicznych w przebiegu chorób somatycznych, ich wpływ na przebieg choroby podstawowej i rokowanie oraz zasady ich leczenia;	E.W21		
Umiejętności, w tym kompetencje społeczne	1.	Potrafi wykazywać odpowiedzialność za podnoszenie swoich kwalifikacji i przekazywanie wiedzy innym;	D.U4	Metody formujące: - przegląd specjalistycznej literatury medycznej i jej krytyczna analiza, - ćwiczenia w podgrupach - studium przypadku - pacjent symulowany - dyskusja - przygotowanie prezentacji, - obserwacja ciągła, - ocena aktywności/postawy studenta podczas zajęć	
	2.	Potrafi rozwijać i udoskonalać samoświadomość, zdolność do samorefleksji i dbałość o siebie oraz zastanawiać się z innymi osobami nad własnym sposobem komunikowania się i zachowywania;	D.U7		
	3.	Potrafi rozpoznawać własne emocje i kierować nimi w relacjach z innymi osobami w celu efektywnego wykonywania pracy mimo własnych reakcji emocjonalnych;	D.U8		
	4.	Potrafi opisywać i krytycznie oceniać własne zachowanie oraz sposób komunikowania się, uwzględniając możliwość alternatywnego zachowania;	D.U9		

5.	Potrafi stosować adekwatnie do sytuacji pytania otwarte, zamknięte, parafrazę, klaryfikację, podsumowania wewnętrzne i końcowe, sygnalizowanie, aktywne słuchanie (np. wychwytywanie i rozpoznawanie sygnałów wysyłanych przez rozmówcę, techniki werbalne i niewerbalne) i facylitacje (zachęcanie rozmówcy do wypowiedzi);	D.U10	Metody podsumowujące: Egzamin w formie egzaminu praktycznego przeprowadzanego w warunkach symulowanych	
6.	Potrafi dostosować sposób komunikacji werbalnej do potrzeb pacjenta, wyrażając się w sposób zrozumiały i unikając żargonu medycznego;	D.U11		
7.	Potrafi rozpoznawać i analizować sytuacje trudne i wyzwania związane z komunikowaniem się, w tym płacz, silne emocje, lęk, przerywanie wypowiedzi, kwestie kłopotliwe i drażliwe, milczenie, wycofanie, zachowania agresywne i roszczeniowe, oraz radzić sobie z nimi w sposób konstruktywny;	D.U12		
8.	Potrafi nawiązać z pacjentem i osobą towarzyszącą pacjentowi kontakt służący budowaniu właściwej relacji (np. Model 4 nawyków – 4 Habits Model: Zainwestuj w początek (Invest in the beginning), Wykaż empatię (Demonstrate empathy), Rozpoznaj perspektywę pacjenta (Elicit the patient's perspective), Zainwestuj w koniec (Invest in the end));	D.U13		
9.	Potrafi spojrzeć na sytuację z perspektywy pacjenta, budując odpowiedni kontekst rozmowy i używając metody elicytacji, a następnie uwzględnić ją w budowaniu komunikatów werbalnych.	D.U14		
10.	Potrafi zebrać wywiad z dorosłym, w tym osobą starszą, wykorzystując umiejętności dotyczące treści, procesu i percepcji komunikowania się, z uwzględnieniem perspektywy biomedycznej i perspektywy pacjenta;	E.U1		
11.	Potrafi zebrać wywiad w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia z zastosowaniem schematu SAMPLE (S – Symptoms (objawy), A – Allergies (alergie), M – Medications (leki), P – Past medical history (przebyte choroby / przeszłość medyczna), L – Last meal (ostatni posiłek), E – Events prior to injury/illness (zdarzenia przed wypadkiem/zachorowaniem));	E.U3		
12.	Potrafi zebrać wywiad w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia z zastosowaniem schematu SAMPLE (S – Symptoms (objawy), A – Allergies (alergie), M – Medications (leki), P – Past medical history (przebyte choroby / przeszłość medyczna), L – Last meal (ostatni posiłek), E – Events prior to injury/illness (zdarzenia przed wypadkiem/zachorowaniem));	E.U 8		
13.	Potrafi uczestniczyć w procesie godnego umierania pacjenta, wykorzystując potencjał opieki paliatywnej;	E.U17		

14.	Potrafi prowadzić rozmowę z pacjentem z uwzględnieniem schematu rozmowy (rozpoczęcie rozmowy, zbieranie informacji, wyjaśnianie i planowanie, zakończenie rozmowy), uwzględniając nadawanie struktury takiej rozmowie oraz kształtując relacje z pacjentem z użyciem wybranego modelu (np. wytycznych Calgary-Cambridge, Segue, Kalamazoo Consensus, Maastricht Maas Global), w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej;	E.U23		
15	Potrafi przekazywać pacjentowi informacje, dostosowując ich ilość i treść do potrzeb i możliwości pacjenta, oraz uzupełniać informacje werbalne modelami i informacją pisemną, w tym wykresami i instrukcjami oraz odpowiednio je stosować;	E.U25		
16	Potrafi podejmować wspólnie z pacjentem decyzje diagnostyczno-terapeutyczne (oceniać stopień zaangażowania pacjenta, jego potrzeby i możliwości w tym zakresie, zachęcać pacjenta do brania aktywnego udziału w procesie podejmowania decyzji, omawiać zalety, wady, spodziewane rezultaty i konsekwencje wynikające z decyzji) i uzyskiwać świadomą zgodę pacjenta;	E.U26		
17	Potrafi komunikować się z pacjentami z grup zagrożonych wykluczeniem ekonomicznym lub społecznym, z poszanowaniem ich godności;	E.U27		
18	Potrafi stosować zasady przekazywania informacji zwrotnej (konstruktywnej, nieoceniającej, opisowej) w ramach współpracy w zespole;	E.U30		
19	Potrafi przyjąć, wyjaśnić i analizować własną rolę i zakres odpowiedzialności w zespole oraz rozpoznawać swoją rolę jako lekarza w zespole;	E.U31		
20	Potrafi uzyskiwać informacje od członków zespołu z poszanowaniem ich zróżnicowanych opinii i specjalistycznych kompetencji oraz uwzględniać te informacje w planie diagnostyczno-terapeutycznym pacjenta;	E.U32		
21	Potrafi omawiać w zespole sytuację pacjenta z wyłączeniem subiektywnych ocen, z poszanowaniem godności pacjenta;	E.U33		
22	Potrafi stosować następujące protokoły (np. w trakcie przekazywania opieki nad pacjentem, zlecenia konsultacji pacjenta lub jej udzielania): 1) ATMIST (A (Age – wiek), T (Time of injury – czas powstania urazu), M (Mechanism of injury – mechanizm urazu), I (Injury suspected – podejrzewane skutki urazu), S (Symptoms/Signs – objawy), T (Treatment/Time – leczenie i czas dotarcia)); 2) RSVP/ISBAR (R (Reason – przyczyna, dlaczego), S (Story – historia pacjenta), V (Vital signs – parametry życiowe), P (Plan plan dla pacjenta)/I (Introduction – wprowadzenie), S (Situation – sytuacja), B (Background));	E.U34		

	23	Potrafi korzystać z medycznych baz danych oraz właściwie interpretować zawarte w nich informacje potrzebne do rozwiązywania problemów z zakresu nauk podstawowych i klinicznych;	B.U8		
	24	Potrafi krytycznie analizować piśmiennictwo medyczne, w tym w języku angielskim, i wyciągać wnioski;	D.U5		

**Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się z przedmiotu
PSYCHOLOGIA LEKARSKA I KOMUNIKACJA W OPIECE ZDROWOTNEJ**

Forma zajęć:		WYKŁADY
L.p.	Tematy zajęć:	
1.	Podstawowe pojęcia z zakresu psychologii rozwojowej i psychologii zdrowia. Psychologiczne mechanizmy funkcjonowania człowieka w zdrowiu i w chorobie (osobowość, temperament, funkcje poznawcze, zależności psychosomatyczne).	
2.	Rola stresu w etiopatogenezie i przebiegu chorób.	
3.	Mechanizmy radzenia sobie ze stresem. Rola psychicznych mechanizmów obronnych. Profilaktyka i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu w aktywności lekarza. Zasady rozwiązywania konfliktów. Grupa Balinta.	
4.	Psychospołeczne konsekwencje choroby przewlekłej. Proces adaptacji do choroby jako sytuacji trudnej i do różnych form leczenia. Rola rodziny w procesie leczenia.	
5.	Stan psychiczny chorych w stanach nagłego i przewlekłego stanu zagrożenia życia (stan emocjonalny, zachowanie, potrzeby, proces adaptacji). Reakcje rodziny w przebiegu leczenia chorego, opieki terminalnej, umierania i żałoby.	
6.	Objawy zaburzeń psychicznych w przebiegu chorób somatycznych, ich wpływ na przebieg choroby podstawowej i rokowanie oraz zasady ich leczenia.	
7.	Mechanizmy uzależnienia od zachowań i środków psychoaktywnych – rozpoznanie oraz cele i sposoby leczenia uzależnień. Formy przemocy, modele wyjaśniające przemoc w rodzinie i w instytucjach (cechy systemu funkcjonalnego i dysfunkcjonalnego). Społeczne uwarunkowania różnych form przemocy oraz rola lekarza w jej rozpoznawaniu	
8.	Zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej w budowaniu zaufania w relacji między lekarzem a pacjentem z uwzględnieniem zasad etyki zawodowej. Zasady informowania o niepomyślnym rokowaniu. Motywowanie do podejmowania działań prozdrowotnych.	

Forma zajęć:		SEMINARIA
L.p.	Tematyka zajęć	
1.	Rozpoznanie własnych zasobów osobowościowych przydatnych w zawodzie lekarza. Samoocena w zakresie własnych ograniczeń oraz potrzeb edukacyjnych i rozwojowych.	
2.	Zasady i metody radzenia sobie ze stresem. Profilaktyka i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.	
3.	Potrzeby i oczekiwania pacjenta wynikające z uwarunkowań społeczno-kulturowych. Prawa pacjenta w opiece ambulatoryjnej i szpitalnej.	
4.	Zasady budowania i utrzymania zaufania oraz współpracy z pacjentem i jego rodziną w trakcie diagnozy i przebiegu leczenia oraz przekazywania informacji o rokowaniu i przebiegu leczenia.	
5.	Zasady komunikacji z pacjentem i jego rodziną z zastosowaniem techniki aktywnego słuchania i wyrażania empatii. Pozyskiwanie informacji od pacjenta i jego rodziny podczas wywiadu lekarskiego. Informowanie pacjenta o celu, przebiegu i ewentualnym ryzyku proponowanych działań diagnostycznych lub terapeutycznych. Zasady przekazywania informacji o niekorzystnym rokowaniu. Motywowanie do podejmowania działań prozdrowotnych.	
6.	Zasady relacji z dzieckiem chorym somatycznie i jego rodziną w opiece ambulatoryjnej oraz w trakcie hospitalizacji.	
7.	Zasady relacji z pacjentem geriatrycznym chorym somatycznie i jego rodziną w opiece ambulatoryjnej oraz w trakcie hospitalizacji.	
8.	Profesjonalny kontakt lekarza z pacjentem umierającym i jego rodziną. Reakcje rodziny w przebiegu leczenia chorego, opieki terminalnej, umierania i żałoby. Współpraca z zespołem terapeutycznym w opiece nad pacjentem.	
9.	Zachowanie antyzdrowotne i autodestrukcyjne – rozpoznanie, właściwe postępowanie. Czynniki ryzyka i akty wystąpienia przemocy – możliwości identyfikacji i właściwe postępowanie	

10.	Zastosowanie w praktyce lekarskiej podstawowych psychologicznych interwencji motywujących i wspierających z uwzględnieniem wieku, stanu psychicznego pacjenta i uwarunkowań kulturowo-społecznych.
11.	Współpraca w zespole terapeutycznym. Komunikacja ze współpracownikami zespołu, z uwzględnieniem konstruktywnej informacji zwrotnej i wsparcia. Zasady organizowania i uczestnictwa w Grupie Balinta.

Samokształcenie/ Praca studenta	Samodzielną analizę piśmiennictwa. Poszerzenie wiedzy poprzez wyszukiwanie i zapoznawanie się z aktualnymi informacjami dotyczącymi tematyki przedmiotu w oparciu o dostępne źródła (internet, czasopisma, książki, zasoby biblioteki SUM).
	Przygotowanie prezentacji multimedialnej.

Zgodnie z Regulaminem Studiów SUM przy zaliczeniu na ocenę i egzaminach stosuje się następującą skalę ocen:

OCENA	SŁOWNIE
5	bardzo dobry
4,5	ponad dobry
4	dobry
3,5	dość dobry
3	dostateczny
2	niedostateczny

KRYTERIA OCENIANIA:

- Ocena **bardzo dobra (5)**: student zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym
- Ocena **ponad dobra (4,5)**: student zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym
- Ocena **dobra (4)**: student zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym
- Ocena **dość dobra (3,5)**: student zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym
- Ocena **dostateczna (3)**: student zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym

ZALICZENIE - student zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce.

Warunki zaliczenia zaliczeń testowych/ustnych oraz zaliczeń praktycznych – zgodnie z Regulaminem studiów w SUM oraz procedurą/instrukcją określoną w Regulaminie z przedmiotu.

LITERATURA:

Literatura podstawowa:

- Gierowski J.K., Bętkowska-Korpała B. Psychologia lekarska w leczeniu chorych somatycznie. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2008
- Nowina Konopka M., Feleszka W., Małecki Ł. (red), Komunikacja medyczna dla studentów i lekarzy, Medycyna Praktyczna 2018
- Makara-Studzińska M. (red), Komunikacja w opiece medycznej, Medical Education, 2017
- Międzynarodowa statystyczna klasyfikacja chorób i zaburzeń psychicznych – ICD 10, Rozdz. V
- Trzcieniecka-Green (Red) Psychologia – podręcznik dla studentów kierunków medycznych. Universitas, Kraków 2006

Literatura uzupełniająca:

1. M. Hebanowski, J. Kliszczyk, B. Trzeciak. Poradnik komunikowania się lekarza z pacjentem. PZWL, Warszawa 1999
2. Mayerscough P.R., Ford M. Jak rozmawiać z pacjentem. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2001
3. Salmon P. Psychologia w medycynie. GWP, Gdańsk 2002
4. Silverman J., Kurtz S., Draper J. Umiejętności komunikowania się z pacjentami. Medycyna Praktyczna, Kraków 2018

Inne informacje o przedmiocie

Imię i nazwisko osoby odpowiedzialnej za realizację przedmiotu:
mgr Karolina Ubych